

Konferencja

„Jak pomóc dziecku? – nowa rola i zadania pedagoga specjalnego

Termin: 13.12.2022 r.

Nowe zasady zatrudniania specjalistów w szkołach i przedszkolach od 1 września 2022 r.

Kogo dotyczy obowiązek zatrudniania specjalistów?

Zgodnie z **art. 42d ust. 1 i 2 ustawy Karty Nauczyciela**, obowiązek zatrudnienia specjalistów dotyczy:

- przedszkola niebędącego przedszkolem specjalnym,
- szkoły podstawowej, liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia - niebędących szkołami specjalnymi,
- szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego,
- zespołów, w skład którego wchodzi to przedszkole lub ta szkoła,

Minimalna łączna liczba etatów nauczycieli pedagogów, **pedagogów specjalnych**, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych zatrudnionych w szkołach i przedszkolach wynika z **art. 42d cyt. ustawy Karta Nauczyciela** i winna zostać uwzględniona w arkuszu organizacji przedszkola/szkoły.

W świetle przepisu **art. 42d ust. 3 KN**, łączna liczba etatów nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych w przedszkolu, szkole lub zespole, nie może być niższa niż:

- 2 etaty, które powiększa się o 0,2 etatu na każdym kolejnych 100 dzieci lub uczniów – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 100;
 - 1,5 etatu – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 50 i nie przekracza 100;
 - 1 etat – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 40 i nie przekracza 50;
 - 0,8 etatu – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 30 i nie przekracza 40;
 - 0,6 etatu – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 20 i nie przekracza 30;
 - 0,4 etatu – jeżeli liczba dzieci lub uczniów przekracza 10 i nie przekracza 20;
 - 0,25 etatu – jeżeli liczba dzieci lub uczniów wynosi od 1 do 10,
- powyższe standardy dotyczą przedszkoli/szkół publicznych i niepublicznych,

- Obowiązek zatrudniania pedagoga specjalnego i psychologa dotyczy przedszkoli, szkół lub zespołów, w których liczba dzieci lub uczniów **przekracza 50**. (42d ust. 11 Karty Nauczyciela),
- ważna uwaga: jeżeli liczba dzieci lub uczniów nie zmniejszyła się w organie prowadzącym w stosunku do średniej z poprzednich dwóch lat, nie ma możliwości zmniejszania liczby etatów nauczycieli specjalistów,
- **art. 29** zmienianej ustawy Karta Nauczyciela **w etapie I – od 1 września 2022 r. do 31 sierpnia 2024 r.** – informuje, że będą obowiązywały niższe, przejściowe wartości ww. standardów.

Przejęciowe niższe wartości standardów: od 1 września 2022 r. do 31 sierpnia 2024

Liczba dzieci lub uczniów	Łączna liczba etatów
od 101	1,5 etatu + 0,2 etatu na każdym kolejnych 100 uczniów
od 51 do 100	1
od 31 do 50	0,5
od 1 do 30	0,25

W etapie II – od 1 września 2024 r. zostaną wprowadzone docelowe wartości standardów:

Liczba dzieci lub uczniów	Łączna liczba etatów
od 101	2 etaty + 0,2 etatu na każdym kolejnych 100 uczniów
od 51 do 100	1,5
od 41 do 50	1
od 31 do 40	0,8
od 21 do 30	0,6
od 11 do 20	0,4
od 1 do 10	0,25

Pedagog specjalny – jakie pensum i kwalifikacje?

- Pensum pedagoga specjalnego w wymiarze nie przekraczającym 22 godzin dydaktycznych wynika z art. 42 ustawy Karta Nauczyciela.
- Ustalenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli specjalistów, tj. pedagogów, **pedagogów specjalnych**, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych należy do kompetencji organu stanowiącego organu prowadzącego przedszkole/szkołę po uzyskaniu opinii związków zawodowych,

kwifikacje pedagoga specjalnego wynikają z:

- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2020 r. poz. 12 89),
- rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2022 r., poz. 1769),

- rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z dnia 25 lipca 2019 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 890),

rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2022 r. poz. 1872).

Rozporządzenie MEiN z dnia 22 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

§ 19a Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela **pedagoga specjalnego** w przedszkolach i szkołach, o których mowa w **§ 3 ust. 1 i § 4**, posiada osoba, która ukończyła:

- 1) jednolite studia magisterskie na kierunku pedagogika specjalna oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) jednolite studia magisterskie lub studia pierwszego lub drugiego stopnia, w zakresie pedagogiki specjalnej, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 3) jednolite studia magisterskie lub studia pierwszego i drugiego stopnia, w zakresie pedagogiki, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, a ponadto ukończyła kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej albo studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej lub edukacji włączającej.

W jaki sposób zweryfikować, czy nauczyciel posiada wymagane wykształcenie do objęcia stanowiska pedagoga specjalnego?

Na podstawie cytowanego **§ 19a dyrektor sprawdza**, czy nauczyciel posiada wykształcenie w zakresie pedagogiki specjalnej:

- na poziomie licencjata lub
- dwuletnich uzupełniających studiów magisterskich lub
- jednolitych studiów magisterskich,

jeżeli tak, wówczas może on zajmować stanowisko pedagoga specjalnego

bezterminowo, bez dodatkowych warunków, np. studiów podyplomowych z zakresu jednego z działów pedagogiki specjalnej.

Bezterminowe uprawnienia posiada również nauczyciel, który ukończył:

- jednolite studia magisterskie lub
- licencjat i studia magisterskie uzupełniające z zakresu pedagogiki (np. ogólnej, opiekuńczo – wychowawczej, szkolnej, leczniczej) z **wyłączeniem pedagogiki specjalnej** i obowiązkowo posiada dyplom ukończenia studiów podyplomowych/kursu kwalifikacyjnego z zakresu przynajmniej jednego działu pedagogiki specjalnej (np. oligofrenopedagogiki, tyflopedagogiki, resocjalizacji).

Kiedy nauczyciel posiada terminowe kwalifikacje do zajmowania stanowiska pedagoga specjalnego?

Zgodnie z przepisami przejściowymi **terminowe uprawnienia do zajmowania stanowiska pedagoga specjalnego** do dnia 31 sierpnia 2026 r. mają:

- nauczyciele, którzy **nie posiadają** wykształcenia magisterskiego z pedagogiki lub licencjackiego z pedagogiki specjalnej, jednak posiadają **kwalifikacje do pracy w szkole/ przedszkolu na stanowisku nauczyciela i ukończyli studia podyplomowe/ kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki specjalnej,**
- **tylko w przedszkolach** nauczyciele, którzy mają uprawnienia do pracy w przedszkolu/ szkole na stanowisku nauczyciela klas 1-3 i ukończone studia podyplomowe w zakresie **wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.**

Jak rozumieć termin pedagogika specjalna w kontekście interpretacji MEiN?

Pojęcie pedagogiki specjalnej jest pojęciem pojemnym, jednak należy łączyć je z następującymi kierunkami studiów/ specjalizacjami:

1. Rewalidacja (niegdysiejsza nazwa „pedagogiki specjalnej”);
2. Resocjalizacja;
3. Surdopedagogika;
4. Tyflop pedagogika;
5. Oligofrenopedagogika;
6. Edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
7. Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną;
8. Pedagogika resocjalizacyjna;
9. Pedagogika zdolnych i uzdolnionych;
10. Logopedia tylko jeśli są to studia pięcioletnie, dające tytuł magistra pedagogiki specjalnej ze specjalnością logopedia;
11. Pedagogika korekcyjna.

- **terapia pedagogiczna** (tylko, jeśli studia z terapii pedagogicznej były realizowane w ramach studiów z pedagogiki specjalnej, np. pedagogika specjalna – terapia i diagnoza pedagogiczna albo w trakcie studiów prowadzone były zajęcia z pedagogiki specjalnej. Jeśli w ramach studiów z terapii pedagogicznej nie było zajęć z pedagogiki specjalnej, to takie studia nie mieszczą się w katalogu spełnienia wymagań. Ta ostatnia osoba może zostać zatrudniona w przedszkolu/ szkole na stanowisku specjalisty terapeuty pedagogicznego.),
- **terapia socjoterapia** (jeśli studia z socjoterapii były realizowane w ramach studiów z pedagogiki specjalnej).

Do dyrektora należy zweryfikowanie kwalifikacji nauczycieli (pomocne w tym zakresie będą także zapisy w suplementach do dyplomów).

W których przypadkach prawo określa zadania pedagoga specjalnego?

Podstawa prawna

zadania pedagoga specjalnego:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 12 80),
- **rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1594).**
- **zadania i czynności realizowane przez pedagoga specjalnego w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć:** rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. 2022 r. poz. 1610);

§ 4. 2. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz **specjaliści** wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności psycholodzy, pedagodzy, **pedagodzy specjalni**, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni, zwani dalej „specjalistami”,

§ 20 ust. 1. Do zadań nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i **specjalistów** w przedszkolu, szkole i placówce należy w szczególności:

- 1) rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;**
- 2) określanie mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;**

3) rozpoznawanie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki;

4) podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi kompetencji oraz potencjału uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się i poprawy ich funkcjonowania;

5) współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym, w szczególności w zakresie oceny funkcjonowania uczniów, barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki oraz efektów działań podejmowanych w celu poprawy funkcjonowania ucznia oraz planowania dalszych działań.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 12 80), wprowadza się następujące zmiany:

§ 24a. Do zadań pedagoga specjalnego w przedszkolu, szkole i placówce należy w szczególności:

1) współpraca z nauczycielami, wychowawcami grup wychowawczych lub innymi specjalistami, rodzicami oraz uczniami w:

rekomendowaniu dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki do realizacji działań w zakresie zapewnienia aktywnego i pełnego uczestnictwa uczniów w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz dostępności, o której mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062 oraz z 2022 r. poz. 975 i 1079). **Ustawa określa obowiązki podmiotów publicznych w zakresie stosowania środków służących zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.**

KOGO DOTYCZY USTAWA O DOSTĘPNOŚCI?

Urzędy

Instytucje Państwowe
Starostwa Powiatowe
Urzędy Miast i Gmin
Zakłady Karne
Policja
Sądy

Instytucje Publiczne

Przedszkola i Żłobki
Domy kultury
Biblioteki
Uczelnie
Szkoły
Muzea

SPZOZ

Ośrodki Zdrowia
Przychodnie
Sanatoria
Szpitale

Jakie są wymiary dostępności wynikające z ustawy?

- **Dostępność architektoniczna,**
- **dostępność cyfrowa,** (wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 848 ze zm.);
- **dostępność informacyjno-komunikacyjna.**

W jaki sposób dostępności winny być realizowane?

- **Co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania – art. 6 ustawy, będącą wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego dostosowania (usprawnienia),**

Jakie przykładowe działania z zakresu dostępności pedagog specjalny może rekomendować dyrektorowi i gronu pedagogicznemu, społeczności szkolnej?

- poszukiwanie i przekazywanie wiedzy, informacji, wskazówek m.in. z zakresu:
- projektowania uniwersalnego (UDL), metod pracy stosowanych w edukacji włączającej i integracyjnej,
- Wybranie i przygotowanie oferty szkoleń dostępnych na rynku edukacyjnym zgodnych z potrzebami nauczycieli,
- zaproponowanie i przeprowadzenie szkoleń/miniszkoleń przez pedagoga specjalnego lub we współpracy ze specjalistami zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, zgłaszanymi trudnościami przez radę pedagogiczną, pojawiającymi się na bieżąco problemami,
- funkcjonowania osób o różnych cechach, neuroróżnorodnych, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i z czasowymi ograniczeniami sprawności fizycznej, dostępności .

Co oznacza termin uniwersalne projektowanie (UDL) w edukacji?

UDL (Universal Design for Learning) – to podejście w edukacji włączającej skonstruowane w oparciu o jasno postrzegane wartości włączające: uznanie różnorodności wszystkich uczniów, pielęgnowanie równych praw wobec wszystkich uczących się, tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa, zapewnienie równych praw i tworzenie relacji wspólnotowych. Wdrażanie wartości inkluzyjnych jest zorientowane nie na określonych uczniów, ale na wszystkich uczących się i uznaje różnice intelektualne i poznawcze wszystkich uczniów, a także ich różnorodne zainteresowania i style uczenia się. (Hymel&Katz, 2019; Lee, 2019; Van Boxtel&Sugita, 2019.

Dostępność – skąd czerpać wiedzę, inspiracje, odpowiedzi ?

Źródła informacji:

- Dostępność. Czym jest i kogo dotyczy? Krótkie filmy przygotowane przez **PFERON**
np. <https://www.youtube.com/watch?v=9Qk7LeDsjBs>,
- Dostępna szkoła - standardy dostępności dla szkoły podstawowej w obszarach architektonicznym, technicznym, edukacyjnym i społecznym, organizacyjnym – strona internetowa projektu <https://www.dostepnaszkola.info>,
- **Uniwersalne projektowanie w edukacji UDL:**
(UDL) <https://pl.drafare.com/uniwersalneprojektowanie>,
https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2021/05/26/nobicd/104705065591838-208-217.pdf,
<https://sp128.krakow.pl/wp-content/uploads/2021/10/Uniwersalne-Projektowanie-w-Edukacji.pdf>.

dostępność

b) **współpraca w:** prowadzeniu badań i działań diagnostycznych związanych z rozpoznawaniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,

c) rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych uczniów,

d) określaniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia;

2) **współpraca z zespołem**, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, w zakresie opracowania i realizacji indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym zapewnienia mu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

3) **wspieranie** nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:

a) rozpoznawaniu przyczyn niepowodzeń edukacyjnych uczniów lub trudności w ich funkcjonowaniu, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki,

b) udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bezpośredniej pracy z uczniem,

c) dostosowaniu sposobów i metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz jego możliwości psychofizycznych,

d) doborze metod, form kształcenia i środków dydaktycznych do potrzeb uczniów;

4) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej **uczniom, rodzicom uczniów i nauczycielom;**

5) współpraca, w zależności od potrzeb, z innymi podmiotami, o których mowa w § 4 ust. 3 (rodzice, ppp, placówki doskonalenia nauczycieli, inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny) oraz w § 5 (np. pielęgniarka, asystent rodziny, kurator sądowy, podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny);

6) przedstawianie radzie pedagogicznej propozycji w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie zadań określonych w pkt 1–5.

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz (Dz. U. z 2022 r. poz. 1610)

§ 2. Pedagodzy specjali w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, realizują:

1) zajęcia w ramach zadań związanych z:

a) rekomendowaniem dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki do realizacji działań w zakresie zapewnienia aktywnego i pełnego uczestnictwa dzieci i młodzieży w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz dostępności, o której mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062 oraz z 2022 r. poz. 975 i 1079),

b) prowadzeniem badań i działań diagnostycznych związanych z rozpoznawaniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub wychowanków w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów lub wychowanków oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów lub wychowanków, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia lub wychowanka i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki, we współpracy z nauczycielami,

c) wspieraniem nauczycieli w:

- **rozpoznawaniu przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów lub wychowanków,**
w tym barier i ograniczeń, utrudniających funkcjonowanie ucznia lub wychowanka i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki,
- udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bezpośredniej pracy z uczniem lub wychowankiem,
- dostosowaniu sposobów i metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia lub wychowanka oraz jego możliwości psychofizycznych,
- doborze metod, form kształcenia i środków dydaktycznych do potrzeb uczniów lub wychowanków,

d) rozwiązywaniem problemów dydaktycznych i wychowawczych uczniów lub wychowanków,

e) dokonywaniem wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w przypadku nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach, szkołach, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach wychowawczych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych,

f) określaniem niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia lub wychowanka,

g) udzielaniem uczniom lub wychowankom, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,

h) prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych, resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych;

2) zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe – w przypadku nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach, szkołach podstawowych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych

3) zajęcia oraz specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 128 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 71c ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w przypadku nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach i szkołach specjalnych, zorganizowanych w podmiotach leczniczych i w jednostkach pomocy społecznej.

§ 10. 1. Specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze w jednostkach organizuje się w celu zaspokajania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych uczniów oraz zagospodarowania ich czasu wolnego.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, są realizowane w szczególności w formie:

- 1) zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w tym zajęć czytelniczych, plastycznych, teatralnych i wokalnie-muzycznych;
- 2) gier i zabaw oraz zajęć sportowych, turystycznych i krajoznawczych.)

Czy i w jakim przypadku można powierzyć prowadzenie zajęć rewalidacyjnych pedagogowi specjalnemu?

Praktyka polegająca na powierzeniu pedagogom specjalnym realizacji, **jedynie** zajęć rewalidacyjnych jest nieprawidłowa i niezgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. **w sprawie wykazu zajęć** prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1610), a także koliduje z ratio legis przepisów wprowadzających standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów.

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/realizacja-zajec-rewalidacyjnych-przez-nauczycieli-pedagogow-specjalnych--informacja-mein>

Pedagodzy specjaliści mogą prowadzić zajęcia rewalidacyjne z uczniami w ramach tygodniowego wymiaru godzin zajęć jedynie w przypadku, gdy:

- realizują również inne zadania wynikające z przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach ([Dz. U. z 2020 r. poz. 1280](#)),
- posiadają kwalifikacje odpowiednie do niepełnosprawności ucznia, z którym te zajęcia są prowadzone, zgodnie z § 23 ust. 1 [rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#) ([Dz. U. z 2020 r. poz. 1289 z późn. zm.](#)),
- rodzaj zajęć rewalidacyjnych prowadzonych przez pedagoga specjalnego wynika z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego potrzeb ucznia, uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wyniku wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania tego ucznia.

Jak pedagog specjalny jest zobowiązany dokumentować swoją pracę?

Pedagog specjalny tak, jak pozostali specjaliści, dokumentuje przebieg swojej pracy w:

- dzienniku zajęć pedagoga specjalnego,
- dziennikach prowadzonych zajęć

zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz.

Dziennik pedagoga specjalnego zgodnie z § 18 rozporządzenia MEN z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania zawiera:

- tygodniowy rozkład zajęć,
- zajęcia i czynności przeprowadzone w poszczególnych dniach, w tym informacje o kontaktach z osobami i instytucjami, z którymi współdziała przy wykonywaniu swoich zadań,
- imiona i nazwiska dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków, objętych różnymi formami pomocy, w szczególności pomocą psychologiczno-pedagogiczną....

W jakich przypadkach pedagog specjalny prowadzi dziennik innych zajęć?

Zgodnie z § 11 ust. 1 i 3 rozporządzenia MEN z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, przedszkole, szkoła i placówka prowadzą **dzienniki innych zajęć** niż zajęcia wpisywane odpowiednio do dziennika zajęć przedszkola, dziennika lekcyjnego, dziennika zajęć w świetlicy oraz dziennika zajęć, o którym mowa w § 10 ust. 1.

Takie dzienniki są prowadzone, gdy konieczne jest dokumentowanie przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej, w szczególności:

- zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia,
- zajęć związanych z kształtowaniem kompetencji zawodowych uczniów.

Do **dziennika innych zajęć**, w przypadku zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, oprócz danych uczniów i ich rodziców wpisuje się:

- indywidualny **program pracy** z dzieckiem, uczniem, słuchaczem lub wychowankiem,
- w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy,
- tygodniowy rozkład zajęć,
- daty przeprowadzenia zajęć
- czas trwania zajęć
- tematy przeprowadzonych zajęć,
- **ocenę postępów uczniów,**
- **wnioski dotyczące dalszej pracy z uczniem.**

W dzienniku odnotowuje się obecność uczniów na zajęciach. Przeprowadzenie zajęć nauczyciel potwierdza podpisem.

W jaki sposób pedagog specjalny dokumentuje inne działania?

Dokumentacja, w tym arkusze obserwacji, powinna być gromadzona w **indywidualnej teczce ucznia**. Taką teczkę zakłada się dla każdego:

- dziecka,
- ucznia,
- uczestnika zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- słuchacza
- wychowanka objętego odpowiednio:
 - kształceniem specjalnym na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi,
 - pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

W **indywidualnej teczce** gromadzi się dokumentację badań i czynności uzupełniających prowadzonych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę, doradcę zawodowego, terapeutę pedagogicznego, lekarza oraz **innego specjalistę** – pedagoga specjalnego. W teczce przechowywane są również:

- indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne,
- programy zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Indywidualne gromadzenie i przechowywanie informacji o uczniu.

W związku z ochroną danych osobowych w szkole powinny być przyjęte procedury przechowywania dokumentacji dotyczącej uczniów i jej właściwa nieuprawnionym dostępem. Dokumentacja ucznia nie powinna być kserowana i przechowywana poza miejscem wskazanym, jako jednoznacznie określone dla danego dokumentu.

Z uwagi na nowe rozwiązanie, jakim jest pełnienie funkcji pedagoga specjalnego w szkole, warto wszystkie powyższe kwestie ustalić z dyrektorem i pozostałymi specjalistami oraz nauczycielami.

Jaki przepis określa wymiar etyczny pracy pedagoga specjalnego?

Załącznik nr 3 do cyt. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, zawiera zapis dotyczący standardu etycznego w odniesieniu do nauczyciela pedagoga specjalnego (obok nauczyciela logopedy i nauczyciela prowadzącego zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka).

Zapis wskazuje, w ogólnych efektach uczenia się, że **absolwent pedagogiki specjalnej zna i rozumie zasady i normy etyczne obowiązujące w zakresie rehabilitacji, edukacji, terapii, i resocjalizacji i jest gotów do posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla drugiego człowieka.** W szczegółowych efektach położony jest nacisk na etyczne kwestie związane z wykonywaniem zawodu pedagoga specjalnego, jak np. **gotowość do przestrzegania zasad etyki w pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.**

Prawda to bowiem wiecznie żywa, że poza przygotowaniem zawodowym człowieka, poza jego wykształceniem najistotniejszą, najbardziej podstawową wartością w jego pracy jest jego Człowieczeństwo.

Maria Grzegorzewska